

ფასი გაზიარება: წლიურად—2 მ. 50 კ., ნახევარი წლით—1 მ. და
25 კაპ., 1 თვით 25 კაპ.

თითო ნომერი 5 კაპ.

გაწევადაცა ფასი: პირველი გვერდი პეტრის სტრიქონი 15 კ.
უკანასკნელი გვერდი—10 კაპ., ტექსტის წუთი—20 კაპ., სამელო-
ვიარო მანქანების გრძელ დაბეჭდვა—3 მან.

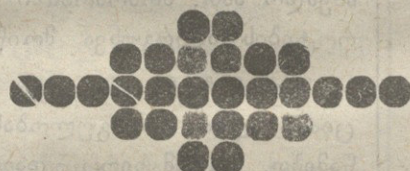
თეზი

ს ა ზ რ ლ ი ბ ი კ რ დ ა ს ა ლ ი ბ რ ა ტ უ რ რ გ ა ზ ე მ თ ი გ ა მ ო დ ი ს ო რ შ ა ზ ა თ ო ზ ი თ

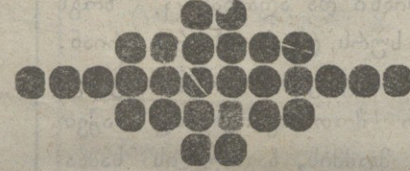
მიიღება ხელის მოწერა 1914 წლისათვის.

საპოლიტიკო და სალიტერატურო
ორშაბათის გაზეთი

წელიწადი
მეოთხე

თეზი

წელიწადი
მეოთხე

რედაქციისა და კონტორის ბინა: თბილისი ქუჩა, სახლი დიასამიძისა, № 4

გაზეთი სდგას პარტიათა გარეშე — გაზეთი გაემოვა იმავს პროგრესით როგორც წინა წლებში
ხელისმომწერელნი, რომელნიც გადხდინა გაზეთის წლიურ ფასს, მიიღებენ ორ საჩუქარს

1) წიგნი, სადაც მოთავსებული იქნება პაპაის პოემა

„რ ა ზ ა - ლ ე რ ს უ მ ი“
რ ა ზ ა ლ ე რ ს უ მ ი მ ი ს ი მ ო გ ა ზ რ ო ბ ი ს ა მ ბ ა ე, წ ა რ მ ო თ ე მ უ ლ ი ს ი ტ ე მ ე ბ ი და ა მ კ უ თ ხ ი ს რ ე ჯ ა (ქ ა რ ტ ა).
შენიშვნა: „თეზი“-ს მომავალ იმ წლიურ ხელისმომწერელს, რომელთაც ამ წიგნის დასაცემად უკვე ცალკე აქვთ გამოგ-
ზავნილი ფული, თუ მეორე ცალკის მიღებას არ მოისურვებენ, ეს შემოტანილი ფული უკანვე დაუბრუნდება.

2) ნიკ. ალ. ლუბოვსკის თხზულება

„ა ვ გ უ ს ტ ბ ე ბ ე ლ ი“
ეს თხზულება დაწერილია საკუთარ „თეზი“-სათვის.

ხელისმწერა მიიღება: „თეზი“-ს რედაქციაში და წერა-კითხვის საზოგადოების მალაზიაში.

ფასი გაზეთისა: წლიურად 2 მ. 50 კაპ., ნახევარ წლით—1 მ. 25 კაპ., კონტორა დიასამიძისა—უფასოდ დილის 10 საათიდან 1 საათამდე და საღამოს 5 საათიდან 7 საათამდე.
ფოსტის ადრესი: Тифлисть, Ольгинская, 4, д. Диасамидзе, Редакция газ „Теми“.

რედაქტორ გამომცემელი ბრიგოლ დიასამიძე.

ახალი კლუბი

საზამთრო შენობა

ორშაბათს, 8 იანვარს 1914 წ.

სინამაჟიშოგრაფიის საზოგადოებით

აზნებენ სინტერესო სურათებს. ახალი კლუბის სიმბოლოა ორკესტრი დაუ-
კრავს სხვადასხვა მუსიკალურ პიესებს.

დასაწყისი საღამოს 8 1/2 საათზე

ქართული თეატრი

ტელეფონი № 7-95. ხუთშაბათს, 9 იანვარს 1914 წ. წარმოდგენა № 53—8.

ქართული დრამატული საზოგადოების დასის მიერ

28. არადელი-იუნკელის
საგანდოსოდ

წარმოდგენილი იქნება: პირველად თბილისის სცენაზე

ჩრდილოეთის გმირნი

დრამა 4 მოქმ. გ. იბენისა, თარგმ. ნ. გეგელიშვილისა.

◆◆ სიუჟეტი აღებულია ვიკინგების ცხოვრებიდან IX-საუკუნეში. ◆◆
ამ პიესისთვის დახატულია ახალი დეკორაციები. შეკერილია ახალი ტანსაცმელები
დასაწყისი სწორედ საღამოს 8 საათზე

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია.
მზადდება წარმოსადგენად: მარგარიტა გოტიე, დონ კარლოსი, ედიუ-კოლონაში,
ამოკანა, ბენდერი დე, ბურუსი და სხვა.

რეჟისორი ვლ. ს. ალექსი-მესხიშვილი.

აღმინისტრაცია ქართ. დრამატ. საზოგადოებისა.

ახალი კლუბი

საზამთრო შენობა

პარასკევს, 10 იანვარს 1914 წ.

ჩვეულებრივი

სინამაჟიშოგრაფიული სურათები

მუსიკალურ პიესებს დაუკრავს ორკესტრი.

დასაწყისი საღამოს 8 1/2 საათზე.

ბაქოს ქართველ ქალთა წრის მიერ

ბაქოს ქართულ სკოლის შენობაში (ბირის ქ., საკუთარი სახლი) ამა 1914 წ.
1 იანვრიდან, მთავრობის ნებართვით, გაიხსნა

ჭრ-პერვისა და ხელსაშის სკოლა

სადაც მიიღებენ ქართველ ქალებს არა ნაკლებ თორმეტი წლისა. სწავლის ფასი
წელიწადში თორმეტი მან. თხოვნის მიღება და ყოველგვარი ცნობის გაცემა
შეიძლება იქვე: დილის 9 საათიდან ნაშუადღევს ორ საათამდე და ბალახანაში
— ნაფთის მრეწველთა საავადმყოფოს ექიმ ლორთქიფანიძის ბინაზე.

ახალი კლუბი

საზამთრო შენობა

8 იანვარს, სათავედ-ახანაშრო

ბაქოს გამო რომელიც გამართული

იქნება ახალი კლუბის და თეატრის დარ-
ბაზებში, ახალი კლუბი დაკავშირებული

იქნება.

1913 წლის 20 ნოემბრიდან

ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრ-
ცელებელ საზოგადოების ქუთაისის განყო-
ფილებამ გახსნა საკუთარი

ახალი სტამბა

— ქუთაისში —

სტამბა საუკეთესოთა მოწყობილი და იღებს ყოველგვარ სასტამო საქმეებს ქა-
ლაქსა და პრაგმატიკიდან—ქართულ, რუსულ და სხვა ენებზე ზომიერ ფასებში.

თბილისი, 6 იანვარი.

ამ დღეებში დაიხურა რუსეთის სახალ-
ხო განათლების მოღვაწეთა პირველი
კრება, რომელიც მოწვეული იყო პეტერ-
ბურგში. ამ კრებამ მიიღო მთელი
პროგრესული რუსეთის ყურადღება.
არაპროგრესული კი გაიხსნა ბუ-
ლუნი და მუქარა: კრება გადასცა მი-
ჩენილ ფარგლებს და ამიტომ უნდა დაი-
წეროს. თითქმის 7,000 მოღვაწემ მიი-
ღო მონაწილეობა ამ კრებაში, უმთა-
ვრესად სახალხო სკოლის მასწავლებლებმა,
რომელნიც რუსეთის ყველა მივარდნილ
კუთხეებიდან მოსულიყვნენ. საქართველო-
დან 20 მონაწილე იყო.

ამგვარად ეს მთელი რუსეთის სახალხო
მოღვაწეთა კრება იყო და ამიტომ გასა-
კვირალი არ არის, რომ ორივე მხრით
მას გაფაქტებული ყურს აღევნებდნენ.
თავმჯდომარე მაონტროვი სულ იმას გაი-
ძახებდა მოლაპარაკეთა და მომსწერებელ-
თა მიმართ: პოლიტიკას ნუ ურევთო.
მაგრამ როგორ შეიძლება პოლიტიკა-
ს არ შევხებოდნენ სკოლის საქმეში,
როდესაც წაუღობთ ბუროკრატისა-
თა ამ დარგში უკვე შეტანილია საქაოლ
მოზრდილი კერძო სწორედ ამ პოლიტი-
კისა.

გრძნობიერა სახალხო მასწავლებლებმა
ეს კარგად იცოდნენ და შესაფერად გაა-
რკვეს ის საკითხები, რომელნიც აქმ-

უნდა გაიხსნა დროებითი სამსწავ-
ლებლო კურსები ქართულ სკოლების
მასწავლებელთა მოსამზადებლად. სა-
დაც საგნებს ქართულად უნდა ასწავ-
ლებდნენ. ქართული სკოლების მასწავ-
ლებლებმა და მოხელეებმა უნდა იცო-
დნენ ქართული ენა, ლიტერატურა,
გეოგრაფია, ისტორია წყნ-ჩვეულება
და სხვ. სახელმძღვანელოები, სამოს-
წავლო გეგმები უნდა შეფარდებული
იყოს საქართველოს პირობებთან, პირ-
ველ დაწვებისა და უმაღლეს ტიპის
სკოლათა შორის უნდა არსებობდეს
მეცნიერებითი, ორგანიზული კავში-
რი, რომ ერთი სასწავლებელიდან მეო-
რეში მოსწავლე დაუბრკოლებლივ
გადადიოდეს. სასწავლებლის ბიბლიო-
თეკაში უნდა მოიძებნებოდეს ქარ-
თული წიგნები, დროებითი გამოცე-
მანი და სხვ.

სასკოლო საქმის მართვა-გამგეობა
უნდა გადაეცეს ადგილობრივ თვით-
მმართველობათ, რომელნიც დაფუძ-
ნებულნი უნდა იყვნენ საკუთრებით
საარჩევნო უფლებებზე, განურჩევლად
სარწმუნოებისა და ეროვნებისა სა-
ჭიროა უაქვალად დაარსდეს თბი-
ლისში უნივერსიტეტი.

დღე. გელოვანს მოუთხოვნიან, რომ
საერთოდ რეზოლუციის შეტანათ
სხვადასხვა ოქციისათვის ეროვნულ-
ტერიტორიული ავტონომიის მინიჭე-
ბის საკითხზე. ეს საკითხი ქა. კუს-
კოვის წინადადებას სარდაქციო კო-
მისიისათვის გადაუციათ.

ასეთივე მრავალწინაშეგდგენიანი რე-
ზოლუციები გამოუტანიან სომხურ,
უკრაინულ და სხვა ეროვნების სკოლე-
ბის შესახებაც.

ამგვარად ამ მთელი რუსეთის სახალხო
მასწავლებელთა კრებამ დიდი საზნაური
გაუწია რუსის ხალხსა და სახელმწიფოს.
მან დაუმტკიცა ყველას, რომ როდესაც
რუსის ხალხის ნამდვილი წარმომადგე-
ნელი იკრებიან, იქ სამართლიანად
მსჯელობენ არა მარტო თავიანთ, არა-
მედ არარსთა საქარებაზედაც.

ჩვენის მხრით არ შეგვიძლია სიხარულით
არ მივეგებოთ ამ პირველი კრების მრავალ
საგულისხმო რეზოლუციას. რა-
საკვირველია, ახლანდელი პირობები
ხელს არ უწყობენ ამ რეზოლუციის
მოღვაწეობას, მაგრამ ისიც
დღეიდან, რომ ამ დღეებში დღის
გაიხსნა მღვდელი ხა სახალხო მასწავლე-
ბლისა, რომელსაც, ბისმარკის მოწოდებით,
მთელი სახელმწიფოს შექმნა კი შეუ-
ძლია...

რუსის სახალხო მასწავლებელს სჩანს
შეგნებული ჰქონია, რომ ნამდვილი მა-
მულიშვილობა, პატრიოტიზმი იმაში კი
არ გამოიხატება, რომ სხვა ეროვნება
დასაგრო და დაამკრო, არამედ ხელი
შეუწყოს მის განვითარებას და წარმატე-
ბას.

ასეთ მოქმედებას შეუძლია მხოლოდ
შარავანდელი შესწინოს იმ ერს, რომელ-
საც ეკუთვნის ეს ღირსეული მამული-
შვილი...

შენიშვნები

ტანჯვის მგოსანი (ალ. ყაზბეგი).

ხალხის ტანჯვა იყო მისი ტანჯვა—მი-
სი, ფაქიზი სულის შეკონ-მწერლისა.

იმ ხალხის, სადაც ელგუჯა იზადება და
„ხევის ბერი გია“ დაიდებს...

იმ ხალხის, სადაც მზახოსთან ქალები
იზრდებიან, რომ ელგუჯასთან ყაწვი-
ლებს თავისუფალი, თავგანწირული, წმინ-
და სიყვარული აჩუქონ...

თავგანწირულება, სიმამაცე, ნამდვილი
მეგობრობა, სამართლიანობა—ამ რა ახა-
სიათებს ხალხს, ერის ძლიერებას, მის
ნამდვილ ნიადაგს, ძლიერება ხალხისა კი
იქამდე გრძელდება, სანამ არსებობს სა-
ზოგადოებრივი ერთობა, ძმური კავშირი
არსებობს მისთვის ბრძოლაში.

ეს კავშირი—თემი; ის ჰქვინს თვით ამ
ერთობას, მისი შინაარსი წარმოშობს სალ
შეგნულებას ყოველ მოვლენაზე მთელ
საზოგადოებისა და ცალკე პიროვნების
ცხოვრებაში.

თემში გაბე—ხალხია, თვით ცხოვრება;
ხალხი-კი შეკავშირებული საერთო ეკო-
ნომიური და სულიერი ინტერესებით ყო-
ველთვის ნამდვილ გასა ადგია. ხალხის
სამართლიანობის ნიშნები გინდათ?—გა-
იხსენეთ „ელგუჯაში“ შესანიშნავი მზა-
გრული ძლიერებით დაწერილი, დასუ-
რათებული „ხალხის სამართლის“ სტე-
ნა...

ზღვისათვის მღელვარე ხალხის სულში
ზღვისავე სიფაქიზე, სიწმინდე და ძლი-
ერება მეფობს...

თემი ზრდის ელგუჯას, თემი აწოდებს
ძიქულ მზახოს, გოჩას, მათიას... ძლიერი
ნიადაგი წარმოშობს ძლიერ ცხოვერებას
საზოგადოებისა, ოჯახისა, ცალკე პი-
როვნებისა...

თემის კულტურა—ხალხის სტიქიონუ-
რი შემოქმედება, მისი თავისუფალი სუ-
ლის გამოხატულება.

ბუნება, სოფელი—ამ მაცოცხლებელი
ძალა თემისა.

ტყუილად კი არ შეიძლება ალ. ყაზბე-
გი თავის მადლიანი კლმით, მშვენიერი
მხატვრული სიტყვით ბუნების სილამაზესა
და სოფლის მუყდარი მშვენიერებას—
მშვენიერება იგი სალია, თვითმეტყველი,
წმინდა ვით მზახოს ქალური პიროვნება...

მაგრამ, ვი, რომ ამ მყუდროებაში
შემოქმედა ქალაქის კულტურა თავისი
გარყვინებით, ძალმომრებით, გაუ-
ტანლობით, კერძო საკუთრების გაღმერ-
ებით...

და დიარღვა თემი: გაქრა სოლიდა-
რობა, ძმობა-მეგობრობა მტრები გაუ-
ჩნდნენ, სიყვარულს ბოროტი სხეული,
წუთიერ სიტყვებით გატაცებული, დე-

პატრონი, მოკვდა სამართლიანობა—ის ხალხის ხელიდან განსაკუთრებულ, ხალხისათვის უტორო, მოხელეთა ხელში გადავიდა....

ცალკე პიროვნებას, თემის—ხალხის ძლიერ ნაიდას მოკლებულს, დაეკარგა უნარი მტკიცე, სოციალურ ნებაზე დაყრდნობა, მოქმედებისა.... დიდი ხანა სოფლები მთლიანობა, დაკარგა ძლიერება პიროვნებაში... ქალაქმა გამარჯვებულ სოფელზე, ადამიანის მიერ შექმნილმა ხელშეწყობა კულტურამ სტიქიონზე, ბუნებაზე... ამ ნიადაგზე წარმოიშვა ტანჯვა ხალხისა....

ამ მდგომარეობაში შექმნა ტრაგედია ცალკე პიროვნების სულში... ამ ტრაგედიაში გვიჩვენებს ჩვენი—ქართველებს შესანიშნავი ლიტერატორი—მხატვარი—ალ. მოჩუხაძე—ყაზბეგი. დიხა, ხალხის ტანჯვა, მისი ბედის უკუღმართობა იყო მისი ტანჯვა, მისი ბედის უკუღმართობა... თვით ფიქტიურად, სულიერად ტანჯული მგოსანი უმღეროდ ტანჯვას ხალხის შეილებებისა....

გამოსავალი არსადიან წინადა... უკან, ხალხისა კენ—მისი გეგმობით და სოციალურ იდეალსა—წამოიძახებდა ტანჯული მგოსანი, მაგრამ მისი ხმა რჩებოდა ხმა მღალღელისად უდაბნოსა შიდა... ქალაქის ულმოებელი კულტურა განაგრძობდა თავის საქმეს, ეკონომიურ განვითარების იმანერტური კანონები მგოსნის ხმას არ ემორჩილებოდნენ და....

ირაკუნებოდა ხალხი, იბრწუნებოდა პიროვნება, ცვდებოდა მომავალი.... „არსადიან ხმა, არსით ძახილი“—მგოსანი განიცდიდა ტანჯულ სულის მარტოობას,.... ავადმყოფებოდა, ცვდებოდა.... ელგუჯასთანა გმირებიც ვერ უძლებდნენ ცხოვრების ულმოებლობას—მარცხდებოდნენ....

ყოველი გმირი ალ. ყაზბეგის მრავალ შესანიშნავ მხატვრულ ნაწარმოებშია ტანჯვაში ცხოვრობს, სიკვდილით—უდროო სიკვდილით—ათევეს თავის ტრიალს ცხოვრებაში....

ახლს ვერ უღებდა, ძველის დაბრუნება მისთვის შეუძლებელია....

ალ. ყაზბეგის შემოქმედება—ტანჯვის შემოქმედება—ტანჯული მგოსანი—ტანჯული სუბიექტურად ობიექტურ, სინამდვილის ტანჯვის მომღერალია.

მგოსანი არ იცინის—გოდებს; იბრძვის, მაგრამ ვერ ახორციელებს. ამით იტანჯება და სხვისაც სტანჯავს... სანამ მღელ ადამიანის ტანჯვა არსებობს, იარსებებს ალ. ყაზბეგიც: კერძო საკუთრების ხანა კაცობრიობის ცხოვრებაში—ხანა ტანჯვისა!...

მის. წულუკიძე

გიდეკ სოფელი და ინტელიგენცია

„თემის“ 154 ნომერში ბ. ჯაფარაძეველი ეხება ჩემს წერილს და იქ გამოთქმულ აზრს თავიდან მოღმდის არ ეთანხმება. მედა ბ. ჯაფარაძეველი სხვადასხვანაირად ვუყურებთ ინტელიგენციას. ჩემთვის ინტელიგენცია ჩვეულებრივი ცოდვილი ადამიანია ყოველდღიურ ქორეაზმით და აუცილებელი მოთხოვნილებით, რომელთა დასაკმაყოფილებლად ის დღე-მუდამ იღწვის და სხვა არა ინტელიგენტისაგან მხოლოდ იმით განიჩნება, რომ ცოდნა აქვს, განვითარება და ამის გამო სულის საზრდოც ესაქორება. მას უფროსად აინტერესებს ხელოვნება, მეცნიერება, რაც ინტელიგენტს ახასიათებს.

ბ. ჯაფარაძეველი ინტელიგენტი უმაღლესი მოწოდებით და მისი სიბრძნეობით მუდამ წარმოადგენილი, ამიტომ მის პირადობას, კერძო ცხოვრებას ანაგარიშა არ უწევს და, როგორც წმინდანისაგან, მოითხოვს თავგანწირვას, მსხვერპლს.

ასეთი შესწავლულმა საზოგადოთ ინტელიგენციაზე შეხედარია, რადგან ყველგან ინტელიგენცია სხვადასხვა შემაღწელობისა და მრავალგვარი შეხედულებისა.

ჩვენი ერის ეს განათლებული ნაწილი სხვადასხვა კლასის და წოდების პირთაგან შესდგება. აქ არიან მემამულე თავად-ზნაურნი, დიდბატონი და შეძლებული, ღარიბნი და მშრომელნი. „შეძლებული ინტელიგენცია“ შესაფერსაქმეს და ცხოვრების ქალაქად ადვილად შეუღობის და ისიც იქ ბინადრები. ისინი აქ ყველაზე ფრიად სასარგებლო საკულტურო მუშაობას როგორც საზოგადო და ფილანტროპიულ დაწესებულებებში, ისე მეცნიერების სარბილზე. (აქ მე პროგრესიული ინტელიგენცია მუდამ მხედველობაში). მათ თავისუფალი დრო ბევრი აქვთ, ლუკმა-პურისათვის შრომა ბევრ ძალად მოსწონს არ ათბობს და ამიტომ თმამად „სწირავენ“ თავისუფალ დროს საკულტურო საქმეს მაგრამ იმის თქმა კი არ შეიძლება, რომ მათ მარტოდენ ხალხის

სამსახური სურთ და თავისი პირადობა დაეწყებულ აქვთ. არა, მათი მოღვაწეობა პირველყოფისა არ არის უნდა—არა მსხვერპლი, არამედ პირადი მისწრაფების, სურვილების დაკმაყოფილება, თუ გნებავთ, იდეის განხორციელება.

განათლებულ ადამიანს იდეა-მისწრაფებანი უფრო აძლიერებული და ჰუმანური აქვს. ღარიბ-ღატაკი მშრომელი ინტელიგენცია კი დაბადებიდანვე ცხოვრების სიმკაცრეს ებრძვის, რის ვიწვავლობით დეზულობს განათლებას და განაგრძობს ბრძოლას არსებობისათვის. სულიერი და კულტურული მოთხოვნილება, როგორც ინტელიგენტს, მასაც დიდი აქვს, მაგრამ ისე ადვილად არ უწყდება მასზე ხელი—ღრო არა აქვს.

ძველი წარმოსადგენია ისეთი ადამიანი, რომელიც თავისი სურვილის, რწმენის წინააღმდეგ თავს გასწირავს სხვის სასარგებლოდ.

არის ადამიანი და ადამიანიც. ზოგს რა სწამს, რა სურს და ზოგს რა. არიან, სხვათა შორის, ისეთები, რომელთაც სული ძლიერ მოთხოვნილებად აქვთ გადაცეული მოქმდის, ჩაგრულის სამსახური და მისთვის თავის განწირვა. ეს მათი იდეაა. და ისინიც სწირავენ, რაც ახალით სულით-ხორცადმე. ასეთები ძალიან ცოტანი არიან, ესენი არიან ხალხის სათაყვანო, ერის საუკეთესო თავდადებულნი შეიღწი. ასეთი ადამიანი თავისი შინაგანი, სულიერი მოთხოვნილებით მოქმედებს ასე, სწირავს მსხვერპლს თავისი ნებით, სურვილით; მასასადმე ის პირველყოფისა თავის პირადობას აკმაყოფილებს და ამიტომ მისი მოქმედება უფროსად ეგოსტურია.—ამ სიტყვის საუკეთესო მნიშვნელობით. ხალხი ჩვეულებრივი ხალხი ინტელიგენციათურთ იშვიათად დასთმობს თავისი პირადი კმაყოფილების ნაწილსაც კი სხვის სასარგებლოდ. ქვემოთაღნიშნულსა და სათაყვანო არიან პირველნი, როგორც წმინდა ცეცხლის და საკაცობრიო იდეის მატარებელნი. მაგრამ ვის შესწევს ძალა და ნიჭი მათ მისაბამად? ბევრს? ვეუბნებ ასეთები ბევრი აღმოვაჩინო.

მასასადმე, ადამიანმა რომ თავისი კეთილი სურვილი და მისწრაფება საქმედ აქციოს, საჭიროა, რომ მას პირადი ცხოვრება ცოტადნად უზრუნველყოფილი იყოს, თორემ როცა იგი გამწარებული დაღმძვლუ ლუკმა-პურს და გაჭირვება სულს უხუთავს, მერწყუნეთ მაშინ მას ფიქრიც კი არ შეუძლია თავის იდეა-ალსა და მისწრაფებაზე.

ამგვარად ქვემოთაღნიშნულ მშრომელ ინტელიგენტს ბუნებრივად არ შეუძლია და ამის მოთხოვნა უაზრობაა, თუ საზოგადოებას სურს ისარგებლოს მისი შრომით და ცოდნით, უსათუოდ ცოტად თუ ბევრად უზრუნველი უნდა ჰყოს მისი პირადი ცხოვრება. უამისოდ არავის ძალუძს ნაყოფიერი მუშაობა არც ყოველდღიურ პრაქტიკულ სფეროში, არც კულტურულ დაწესებულებაში.

ჩვენი მშრომელი, ხელმოკლე ინტელიგენცია ძლიერ საკულტურო მუშაობას სრულიად უნაგაროდ ეწევა იქ, სადაც ის ბინადრობს, სადაც მას სამუშაოა და ლუკმა აქვს, ი. დაბა-ქალაქებში. მართლაც ამ მშრომელ ინტელიგენტებს მხნეობა და ენერგია აღსანიშნავია; ესენი ბევრად უფრო მოქმედნი, ფხანნი და რადიკალურად მოაზრენი არიან, თუმცა მათთან შედარებით შეძლებულ ინტელიგენტს ბევრად უფრო მეტი დრო და საშუალება აქვს. მაგრამ სწორედ ამ უზრუნველმა ცხოვრებამ და აზრმა ამის სხეული და აზროვნება.

როცა ყველა ეს ვიცი, როგორ შევიძლია მოვსთხოვოთ ინტელიგენტს აიყაროს ბუღიდან და მისწრაფის ცოდნა? მაგრამ, თუ ბ. ჯაფარაძეველი მაინც მოითხოვს ასეთ თავგანწირვას, ეს ადვილი გასაგებია: ჩვენს ცხოვრებაში ბევრი შეიწირა ბოროტებად აქ წმინდა ზეარაკად, ბევრი ნათელი აზრის და ფაქიზი გრძნობის მატარებელი ადამიანი შეაკვდა მტერს ხალხის საკეთილდღეოდ, ბევრმა შესწირა დიდი მსხვერპლი ერის საკუთრებელს და შეიმოსა მოწამის, წმინდანის შარავანდედით. ეს მოვლენა ყოველი ადამიანის გრძნობას იტაცებს, ჰშიზდავს თავისი სიღარიბით, უნაგარობით და ბუნებრივი სურვილი გვებაღება, რომ ეს მოვლენა განსაზოგადოვდეს, საყოველთაო გახდეს. ფრიად კარგი და კეთილი სურვილია, პატივცემული მეგობარო! მაგრამ რა გვნათ, რომ იძულებული ვხდებით რეალურ ცხოვრებას ანგარიში გავუწოთ და გაჭირვებას თავი ისე შეიფაროთ. ინტელიგენცია სოფლად თავის შესაფერსაშუაშის ვერა შოულაობს, რომ თავი იჩინოს. ამაში მას ბრალი არა აქვს.

ამიტომაც ვამბობდი, რომ საჭიროა სოფლად საქმე გაუნდეს ინტელიგენტს და ჩავაგონოთ სოფლებს, რომ თავისი

გედის ყივილი

ლურჯა ტალით, ცელქით, ლალით, ქოჩოხის იყრის ტბის ფაფარი; მთავრის გული დასისხლული დაქაქთათებს თავს დამდნარი; შორით გელი, თეთრი გელი, ერთვის წელა ტბისა ქშენას; და განცილი, მწვავი-ტბილი, მწვეთება სათუთ სმენას...

თვლემავს ნელა ის თეთრ-ყელა, აგონდება ტურფა ლედა: რის მწუწრავალი და მხურვალე მისი მკერდით სუნთქვას ლედა; რა, იმ სუნთქვის, ტბილის, უთქმის, ახლაც აბრბის მას სურნელი; ფრთას ისწორებს, თავს იწონებს, ტბილ სსოვნაში სძირავს ნელი...

და იქ, შორ-შორს, ვერცხლის ქოჩოხს უტბო ხილვა თავს აღნება: თითქო ქაფში, თუ საღაფში, ტურფა ლედა იზადება; შეჭრთა გელი, იცნო ბელი. გადავშვა ტბის ლურჯა მკერდს; ლალი ფრენით, ენება-ღუნით, აღწევს სატრფოს, ქაფად ნაკეთს...

მაგრამ ლედა, ტბილი ელდა. გაჭრა საღაფი, ვით ჩვენება; შეჭრთა მკერეტი ტან-წერწეტი, მოსწყდა გული, გატყდა ნება; გელი ქაფ-ტანს სევდას ატანს, გვერის გულით, ტანჯვას უთხრობს; ხოლო შორით მწირა გრძნობით—ველარ ნახავს,—ისლი უხმობს...

შედრკა გელი, იხსნა მკერდი, ყელი ლალი მოიღერა; გულ-ჩამწყდარი და თან მტკბარი იწყო ცრემლით მან სიმღერა; ტბის ფართე გულს აბრთოლებულს ეფენება ჰანგი მწირის; გელი დნება, გელი კვდება, გელი ჰყევის, გელი სტირის...

გრიგოლ რობაქიძე.

1913
დეკემბრის
22

საზოგადო საქმის საკეთებლად მცოდნე პირნი მივიწვიო და გასამრჯელოც დაუნიშნონ-მეთქი.

მე პირდაპირ და გადაჭრით აღვიარებ: უსაყიდლო შრომა საზოგადოდ და მით უფრო ისეთ საქმეში, რომელიც ყოველდღიურ სისტემატურ შრომას მოითხოვს, პირდაპირ მავნებელია, რა აზრი აქვს ისეთ საქმეს, რომელიც კეთდება სხვათა შორის? ან სადა აქვს მუშა-ინტელიგენტს იმდენი თავისუფალი დრო, რომ ერთი თავისი პირდაპირი საგაღდეგლო საქმის იღწენი საქმე კიდევ მოასწიროს? ამიტომაც მისი ნაკეთები ყოველთვის ნაქაჩრეია და ნაკლებ ნაყოფიერი. პასუხისმგებლობაც მეტად სუსტია, რა პასუხ უნდა მოსთხოვო ადამიანს, რომელიც ჯანს იგდებინებს, მუქთად გემსახურება და რაც შეუძლია, იმას აკეთებს? სახლობა და საკულტურო მუშაობისათვის დიდი ხალხი და ძალაა საჭირო და მარტოდენ ქეთილი სურვილებით აქ ვერაფერს გახდებოდა—აქ ყოველდღიური, წყლდარბილი მუშაობაა საჭირო და აქ ამიტომაც გაიხსნა ხალხის გულშემატკივართა თავგანწირული ძახილი: „მოგვეშველეთ, საქმეს მესცედაც ვერ გავსწვდით და სოფელი ილუბება“. შეიღებდა ბევრი გულით თანაუგრძნობდეს მათ, მაგრამ იშვიათად თუ ვინმემ მიატოვოს გაწეობილი საქმე ქალაქად ან სამრეწველოში, აფორიაქოს დაწყობილი ოჯახი, გაეშუროს სოფლად და თავი გაჭირვების

აღუღებულ მორცხ მისცეს. და ეს მოწოდება რჩება „ხმად მღლდელისად უდაბნოს შინა“.

არ არის მართალი, თითქო ინტელიგენცია მაშინ დატარებულა სოფლად, როცა მისთვის 10-20 თუნიანია ალაგები განაღდება. ამდენი არ არის საჭირო. ჩვენს სახლობა მასწავლებლებს 30-40 მანეთზე მეტი არ ძეღუვათ, მაგრამ მაინც მიღწის სოფლად და მეტად მუყაილად მუშაობენ. ჯერჯერობით მათზე დამოკიდებული ჩვენი სოფლის წინასწლის ბედობაა.

შეიძლება ნელა წარმოგედს ინტელიგენტის სოფლად გასვლის პროცესი, მაგრამ მაინც სწრაზობს. ჩვენი ვიღია რითაც შევიძლია ხელი შევეწყოთ ამ პროცესის დაჩქარებას. მართალია ხალხი დაწავრას და მოკუტებას შეჩვეულია, უნდა, გულგატეხილი, მაგრამ ნელ-ნელა დნება ეს ყინული და სანუგეშო ხდება მომავალი. ბ. ჯაფარაძეველი ამბობს, რომ ხალხის კურადღების დასაპყრობად გულწრფელი მუშაობაა საჭიროა. ჩვენი ინტელიგენტები, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ თითო-ორჯოლს, ხალხის კეთილდღეობისათვის ხელსაც არ ამძრევს. მერე ვინ არიან ეს თითო-ორჯოლი? ეს ის უნაგარო ხალხის მოკეთენი არიან, რომელთაც შესძლეს ყოველგვარ საპირადო დაფარუქთან და ხალხის სამსახური დაესხათ მიზნად. მერე და რად გიკვირო, თუ ყველანი ასე-

თები არ არიან? განა ეს შესაძლებელია?..

ზოგიერთები რომ ამბობენ: „ხალხი ყრუა და შეუგნებელი, რა უნდა გავაკეთოთ“, იმაზე ლაპარაკი არ ღირს. მათში დემოკრატიული სულიც სრულეზით არ არის, რაც ყოველ ქვემოთ ინტელიგენტს ახასიათებს! რაც შეეხება დემოკრატიულ, მშრომელ ინტელიგენტს, მასზეც არ ითქმის. ის ყოველთვის ეძებდა შემთხვევას ხალხში და ხალხთან მუშაობისას, მასთან დაახლოებისას. და მართლაც ვისმა ძლიერმა ძახლმა გამოაფხიზლა და ამოძრავა მიძინებული ზღვა ჩვენი ხალხისა, ვინ შექმნა წარსული მოძრაობა, რომელმაც მთლად „შესცვალა“ აზროვნება ჩვენი მშრომელი ხალხისა? ეს იყო ჩვენი დემოკრატიული ინტელიგენცია, რომელსაც წინ უძღოდნენ თავდადებულნი მებრძოლნი. მშრომელმა ხალხმა ამით ძახილში ჰპოვა თავისი გულისწადები, მიენდო მათ, მოძრაობაში ჩაება და ბოროტების დთარგუნვა მოიწადინა!...

ამიტომ ჩვენს მშრომელ ინტელიგენტს ხალხის ორგულობას ვერ დავწყაბებთ. მაგრამ ვერც დავავალბებთ, რომ პირადი ცხოვრება უსათუოდ უარსკჳს ხალხის გულისათვის.

აი თუ გნებავთ, აიღეთ იგივე სიმშოლისა ქუთაისის გუბერნიამში. რა ჰქნას აქ ღატაკა ინტელიგენციამ? თითონ რა აქვს, რომ სხვას შესწიროს? ისე კი ცდილობს, რაც შეუძლია. ვინ მოიწვია ქუთაისის სოფლის საზოგადოებათა და კოოპერაციების წარმოადგენელთა თათბირი? ვინ აზრდებს ხალხში გროშებს დამწუხელთა სასარგებლოდ, ვინ ღაღადებს პრესისა და ქუჩაში მათ სასარგებლოდ? ისევ ეს ინტელიგენცია. თუ ამ მოღვაწეობას ნაკლები ნაყოფი მოაქვს, ეს მისი ბრალი არ არის, ეს შედეგია საზოგადოდ ჩვენი ეკონომიურად ჩამორჩენისა და პოლიტიკურად დაბეჭვებისა.

ჩვენი გაჭირვებისა და ტკივილების დასაფარავად საჭიროა, რომ ჩვენი თავი ჩვენვე გვეუღუნოს“ და ყოველი შეილი ერისა ქირსა და ღონიში თანასწორი მოწაწილობას იღებდეს. ეს იქნება არა „შეწირვა გროშისა, არამედ თავისი თავის მოვლა და დაცვა თავისი მოძმისა და ერისა. უამისოდ ერთ მუქა ინტელიგენტისა არ ძალუძს დაფაროს ხალხის გაჭირვება, თუ გინდა გველის ტყავი-შიაც რომ გაძვრეს.

მართლაც ბრძანებს ბ. ჯაფარაძეველი, როდესაც ამბობს: „სოფელმა რომ მცირე ავადმყოფობის დროს ექიმს მიმართოს, მან უსათუოდ ხელი უნდა დაიბანოს თავის საცხოვრებელში“, მაგრამ განა ეს არის წესიერი ექიმობა? როდესაც ავადმყოფი სიკვდილის პირზე მდებ, მხოლოდ მაშინ მიმართვენ ექიმს, რატომ? იმიტომ, რომ არ იციან უბრალო ქვემოთაღნიშნულს: ავადმყოფობას და საწყისშივე უნდა ჩაქრობა, როგორც ცეცხლს. ამისათვის კი საჭიროა მუდმივი ექიმი, რითი შეუძლია ინტელიგენტის დახმაროს ხალხს ამ შემთხვევაში? უფასო ექიმობით? ვისი ხარჯით? ინტელიგენტის ხელში ხომ ხაზინა არ არის და მუქთად მომუშავე ექიმს ვერ ვიზოვით, რადგან მდიდარი სოფლად არ წავა და ღარიბი ამ პირობებში სიმშოლით მოკვდება. ინტელიგენტისაც ამ მდგომარეობაში ერთი გზა დარჩენია—ურჩიოს ხალხს შეერთება, შეკავშირება და საერთო ძალ-ღონით ხალხის-საქიროების დაფარვა. ზოგან ამ რჩევამ გასკარა კიდევ (მაგ. სოფ. ჯიხაშის საკულტურო ექიმი ჰყავს) და ნაყოფიც გამოიღო. მართლაც უნდა დამეთანხმოთ, რომ ძალა ერთობაშია: რასაც ვერ შესძლებს ერთი, იო, შესძლებს სოფელი. ძლიერთან სუსტიც ძლიერია.

და ჩვენც, პოლიტიკურად დაჩაგრულებს, ეს აზრი უნდა გვეკონდეს სახელმძღვანელოდ და ვცდილობდეთ თავისუფალი კავშირებით ჩვენი ხალხის ერთმანეთთან დაახლოვებას და ჩვენი ერის ერთ მომქმედ ორგანიზმად გადაქცევას.

„განათლების ცენზზე“ ჩემს წერილში არაფერი მითქვამს და ბ. ჯაფარაძეველი კი ისე ამბობს: „ხალხის დახმარების საქმეში“ „განათლების ცენზი არაფერ შეუშლია“, თითქმის მე ვეწინააღმდეგებოდე ამაში.

დასასრულ ვიტყვი, რომ საჭიროა ყოველ მოგონებს თავისი მიზნები მოეუძნებოთ და მოეწიებოთ პრაქტიკული საშუალება ჩვენი მიზნის განსახორციელებლად. მარტოდენ განსჯილობასა და მოწოდებაზე მითითებით არა გამოვა-რა...

ის. ვარაზაშვილი.

ლეს გაინც მოვიგონო!

მკითხველს! არის ქვეყანა, რა მელსაც ციხე ეწოდება და რომელსა შიგან მოთავსებულია მრავალსაშუაგელის ადამიანი, ცხოვრების სარბილზე წაბრძიებული, თვისით თუ სხვისგან, ნებსით თუ უნებლოთ...

დღეს შენ ამ ბედნიერის ღღებებით მზიარულობ, მრავალწიარად ერთობი, დადიხარ თეატრში, უყურებ სინემატოგრაფს, კიბუხობ და კვეცილი გაჭირვება და იქნე სხვადასხვა გამოცემის, სულიერი საზრდოს. თავისუფალი მოძრაობა, გველ-ლა-გამოვლა, ნაცნობ-მეგობართა შორის დროს გატარება, თავისუფალი პატივი, მისი ნეტარი სხივები,—ეს ყოველივე შენთვისაა შექმნილი...

მხოლოდ ოთხ კედელ შორის გამოშვებული, გარემო ქვეყნისკენა სრულიად მოწყვეტილი, მთელი ხუთი-ათიოცი წლობით ერის ადგილზე საჯლოდ განწირული, ყოველგვარ ზემოდა მოთვლილს მოკლებული არიან... თითქმის იგინი უკუღმართი წყობილების მსხვერპლი არ იყვენ, უკუღმართი გარემოების წყალობით სწორ გზას აცდენილნი. დღე-ღამე გამოკლავილნი სხედან და სულიერი საზრდის მოკლებული არიან. ერთფეროვანია ცხოვრება მათი, გულ-შემაღრმელები და „შმა-გესლით“ შეზავებული...

ბოლმა, დაუღუფელი ბოლმა მათი ხვედრია... ყოველი ახალი სიტყვა, ახალი აზრი, ახალი გამოძახილი მათი დაწყულტებულ გულის მალამოა, აღმავთროვნებელი და იმედის მომცემი...

მათი მასალბუნებელი მხოლოდ წიგნია... მხოლოდ წიგნი უჭირვებს ნადვებს და უყვთესი მერმისის რწმენას უნერგავს... ტყე მინდორში აღზრდილს, აწ-კი ციხეში მწყვედვულს მხოლოდ წიგნი შთააგონებს, რა არის ადამიანის ქვემოთი დანიშნულება...

გან მრუდენ გზაზე შემდგარს მხოლოდ კარგი წიგნი უთხვებს სულს, ააღმინებს, პატიოსან და რიგან ცხოვრებისკენ აბრუნებს...

გარედ რომ წიგნი არ იცოდა, ციხეში დიწყო მისი სწავლა და მუნ იგრძნო, როდენად უკან ჩამორჩენილი ყოფილა უწყვეტად...

ამიტომ გატაცებით ეწაფება წიგნს—სულიერ საზრდოს,—რომ რაც გარედ აკლდა, აქ შეიძინოს, აქ მიიღოს, მაგრამ სდ არის წიგნი?.. მარტო მეტების ციხეში 750—850 ტუსალი მუდამ არის ბოლმე. მკითხველთა უმეტესობა განსაკუთრებით ქართულ წიგნებს ეწაფება,—სიხშირე და თათბირი კი ქართული წიგნებით იკლავს სულიერ წყურვილს, ხოლო ციხის წიგნი-საკაც-სამკითხველოში სწორედ ქართული წიგნებია ყველაზე ნაკლები... თითოერთი ავტორის ოცი წიგნიც რო იყოს, მაინც არ მოსკარბდება...

შეიძლება ყოველგვარი ნება-დართული წიგნის შეწირვა... შემოწირული წიგნები ციხის წიგნი-საკაცის გამგის მღვ. დევიძის სახელზე უნდა გაიგზავნოს (სტოგორბს მეტების ციხის კარის პირდაპირ). ყოველ შეწირულ წიგნს ტუსალები დიდის მადლობით მიიღებენ, და პატივისცემით აღივსებიან გულკეთილ შემომწირველთა მიმართ...

ნუ დაეცოვებით, დღეს მაინც მოვიგონათ საზოგადოებრივი ცხოვრებისგან გარაყუდნი და სხვა თუ არა შეგვიძლიანა, წიგნები მაინც მივაწულოთ, საკითხავი წიგნები: წლიური ურნალები, სხვადასხვა თხზულებანი, ერთი სიტყვით რის გამეტებაც კი შეგვიძლია... რამდენადაც რუსული განყოფილებაა მდიდარი, იმდენად ქართულია ღარიბი და რამდენადაც მეტი მოთხოვნილებაა ქართული წიგნისა, იმდენად ნაკლებია იგი...

მშ მოაქაჩეთ წიგნების შეწირვა... თქვენის გულკეთილობით დღეს მაინც დაატკბეთ ბედისგან დასკილინი...

იოსებ არიშთიელი.

ახალი ამბები

ქუთაისში უკვე გაიხსნა წერა-კითხვის საზოგადოების იქაურ განყოფილების-მეორე გამართული სტამბა. ეს სტამბა განყოფილებას 20.000 მანეთზე მეტი დასჯდომი. განყოფილება შეიცავს ორ მანქანას. დიდ მანქანაზე დაბეჭდება ისეთი ფორმატის გაზეთიც კი, როგორც „რუსკი სლოვო“. სტამბისთან გამართულია საკაზმაგი. სტამბას განაგებს ცალკე კომისია. გამგედ მოწვეულია გიორგი სულგოიანიშვილი, რომელიც ადრე თბილისში მსახურობდა ქართველთა ამხანაგო-

ბის სტამბაში, სტამბას უფროს ფაქტორად პეტრე გერმანელი გლავაკი. ეს სტამბა შესანიშნავად არის მოწყობილი.

7 და 8 იანვარს საღამოს 8 საათზე ქართულ თეატრში პრაფ. ივანე ჯავახიშვილი ქართულ საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების სასარგებლოდ წაიკითხეს ლექსი „შემდეგ თემაზე“ „საქართველოს ეკონომიური წეს-წყობილება და მდგომარეობა XVII-XVIII საუკუნეში“ სხვათა შორის, პატრიარქის ლექსები შეეხება საქართველოს ქალაქების მართვა-გამგეობას, ვაჭრობას, სასამართლო დაწესებულებებს, მცხოვრებთა პირობებს, საოჯახო რიგებს, ხიზნობას. როდესაც ავტორი ილაპარაკებს თბილისზე, აღნიშნავს აგრეთვე მის სხვადასხვა უბნების მოსახლეობასაც.

სამშაბათს, 7 იანვარს, სახანო თეატრში დანიშნულია ბენეფის ჩვენი თანამემამულის მომღერალის ვანო სარაჯიშვილის, წარმოდგენილი იქნება ცნობილი ოპერა „მარგალიტების მამებარნი“, რომელშიც მღერის ნადირის როლს, და გაიმართება საკონცერტო განყოფილება, რომელშიც მონაწილეობას მიიღებენ ოპერის საუკეთესო ძალნი. იმედი, ჩვენი საზოგადოება ჯეროვან კუროლდებს მიაქცევს მომღერალს და ბლომად მოიყვანს თავს თეატრში, რადგან ბ. სარაჯიშვილი თითქმის ერთი ლირიკული ტენორია ჩვენში.

ამას წინად მოხსენებული გვქონდა, რომ გამოვიდა ქართულ პოეტების ლექსთა თარგმანი. მთარგმნელი ნ. რეულალოა. ჩვენ გადავთვალეთ ეს თარგმანი, საშუალოდ სრულებით უფარგისი გამოდგება. ასეთივე აზრისა არიან: ლევ. ყუფიანი, რომელმაც გუშინდელ „ზავაქიზი“ში მთელი წერილი უძღვნა ამ თარგმანს და „ზავ. რეში“ დასტამბულ რეკლამის ავტორიც.

ბ. ვასილ კირვალაძემ ხვედრი ფული შემოიტანა და გვთხოვს ამ წლის განმავლობაში მისი სახელით ეფუძნებოდნენ „თემი“ სოფ. წესის სამკითხველოს რაქსაში.

რუსეთის გაზეთები გამოცემენ, რომ სახალხო განათლების მინისტრი ა. კასსო ამ მოკლე ხანში გადადგება სამსახურიდან. თბილისში მოსული ცნობით მის მაგიერ სამსახურის აღმასრულებელი იქნება ფაფა-ფონბერნგარდტი სამინისტროს საბჭოს აღმადგენელი წევრი.

ჩვენ შევიტყუეთ, ამ მოკლე ხანში შესდგება თათბირი, თუ როგორ უფრო მხატვრულად, ზღაპრის შინაარსის თანახმად, მოეწყოს ი. გედევანიშვილის უკვე პოპულარული პიესის „სინათლის“ წარმოდგენა. თათბირზე მიწვეულნი იქნებიან როგორც ჩვენი რეჟისორები და მსახიობნი, ისე ჩვენი ზღაპრების მცოდნენი და მწერალნი. შემდეგ განზრახვა აქვთ „სინათლეს“ დიდ მარბაში წარმოადგენონ სახანო თეატრში, სადაც სცენაც უფრო ფართოა და მოწყობილია უფრო მდიდარი.

მ. იანვარს „ახალ კლუბში“ გაიმართა ჩვენი ცნობილი კომპოზიტორის დ. არაყიშვილის კონცერტი. პროგრამა შესდგებოდა როგორც იმ ნომრებიდან, რომელნიც წარმადნო კონცერტში იყო შესრულებული, ისე ახალიდანაც.

პოეტულად შესარულეს სიმფონიური ნაწარმოები დ. არაყიშვილის „თუშის ქალების ცეკვა“. კონცერტში მონაწილეობას იღებდა ორკესტრი, მომღერალთა გუნდი, აგრეთვე ოსებს მართავდა, ლ. ბ. კალატავისა, ბარიტონი ორდა და ბ. დიდმელაშვილი. ხალხი, ძლიერ ნასიამოვნები დარჩა. დ. არაყიშვილის ცნობილი „ესმერალდას ცეკვა“ ორკესტრის რამდენჯერმე გაამეორებინეს.

ახალი წლის დახვედრა დიდს აზრითა და ზეიშით იყო მოწყობილი „ახალ კლუბში“. დიდ-დიდი ხალხი დაესწრო. კარგი იყო კაბარე. სხვათა შორის იმდერეს საოპერო დასის მომღერლები. საერთო თამადა არჩეული იყო ენა მახვილი სანდრა ყანჭელი, რომელმაც საზოგადოების თხოვნით ბევრი საოხუნჯო სცენა წარმოადგინა.

რეპეტიციონერი გაზ. „მოსკოვსკია ველომოსტეი“ გადავიდა ახალ რედაქტორის ბ. გ. ნაზარესკის ხელში, რომელიც ტიხონავია მღვდელ-ვისტარგოვისა. ლეონ ტიხონოვის ადარ მისცეს იჯარით ეს სახანო გაზეთი.

ეროვნის 50 წლისთავის შესრულებას გამო საზოგადო კლუბში გ. მ. თუმანიშვილი წაიკითხეს ამ დღეებში სანტარესო მოხსენებას ამ დაწესებულების რუსეთში შემოღების შესახებ.

ამას წინად ვსვრდით, რომ კიკო ვახვაშიშვილის ასულმა თამარმა რუსულად პიესა დასწერა სათაურით „განახლება“. ეს პიესა წარმოდგენილი იქნება 10 იანვარს „არტისტულ საზოგადოების“ თეატრში.

დღეს „ახალ კლუბში“ შენობაში იმართება დიდი ბალი (საქეკავო სალაშო) ქართულ ზიმნაშის სასარგებლოდ. დარბაზი მშვენივრად არის მორთული.

18 იანვარს თბილისის საერებულ-მედიკალურ-საოჯახო სასაზოგადოებო საზოგადოების სასარგებლოდ დიდი საცეკვაო საღამო და ლატარია-ალეკი.

ოზურგეთის საქალაქო საბჭომ გადასწყვიტა აღძრას შუამდგომლობა რკინისგზის შტოს გაყვანის შესახებ ოზურგეთსა და სადგურ ნატანებს შუა. სიგარით ეს შტო იქნება 18 ვერსტი.

არჩეულია ცალკე კომისია. კომისიის წევრები მოვიდნენ კიდევ თბილისში.

ჩვენი ახალგაზრდა გეოგრაფის სანდრო შანიშვილის ახალი პიესა „უგვირგვინი“ ამ მოკლე ხანში იქნება წარმოდგენილი ქართულ თეატრში. უკვე შეუდგენ მზადებას. შინაარსი ამ პიესისა აღებულება ცნობილ ისტორიულ გმირის გიორგი სააკაძის ცხოვრებიდან.

გამოჩენილი მწერალი მაქსიმ გორკი (ალ. პეშკოვი) ამ ცამდ ბერლინშია და იქიდან აპირებს რუსეთში მოსვლას.

ლაზარევის ინსტიტუტის სტუდენტს მინასოვს გამოუგონია ახალი რეცეპტ-რონის ტრამვას გზებზე ისრების ავტომატურად გადაწვე-გამოხაწვად. ამ აპარატის ამუშავება შეუძლია ვატმანს ფოლანკე თითის დაქვრით.

ქართველი ხალხის ცნობილ მეგობარს ოლივერ უოლდროპს ინგლისურად გადუთარგმნა ვახტანგის კანონები და ვისრამიანი.

სიღნაღში აარსებენ საურთიერო კრედიტის მეორე საზოგადოებას.

ნავთისშილის გამგე ინჟინერი ა. გონაზაგა პავლიჩისკი ინიშნება მიწერ-კავკასიის რკინის გზის უფროსის მოადგილედ.

ახალი კანონების ძალით 1914 წ. იანვარის 1-იდან მოსპოვებული იქნება „აბლაკატობა“. ვინც არ ეკუთვნის ნაფიც ან კერძო ექსპლუატაციის კორპორაციას, იმათ ავტომატად სხვისი საქმის წარმოება სასამართლოებში. ვინც დაარღვევს ამ კანონს, მას სისხლის სამართალში მისცემენ და მისგან წარმოებულ საქმეც დაირღვევს.

პეტერბურგში ამასწინად დიდი სკანდალი მოხდა. სახალხო განათლების მინისტრი კასსო მისულა ერთ მანდილო-სანთან ერთად ერთ-ერთ არისტოკრატიულ რესტორანში. უცებ იმ დროს ამ მანდილოსნის ორი შვილი—სტუდენტი მისულა რესტორანში და შესულა იმ კაბინეტში, სადაც ზემოდასახლებულნი მსხდარან. დიდი ალბათობით ატეხილ.

რუსული გაზეთი იური სემიონოვის რედაქტორობით, რომლის შესახებ ცნობა ამას წინად გვქონდა მოყვანილი, დაიწყებს გამოსვლას მარტში.

25 იანვარს ქ. ბაქოში გაიმართება დიდი ქართული საღამო წერა-კითხვის საზოგადოების ადგილობრივ განყოფილების სასარგებლოდ. მონაწილეობას მიიღებენ ოპერის და დრამის საუკეთესო არტისტები.

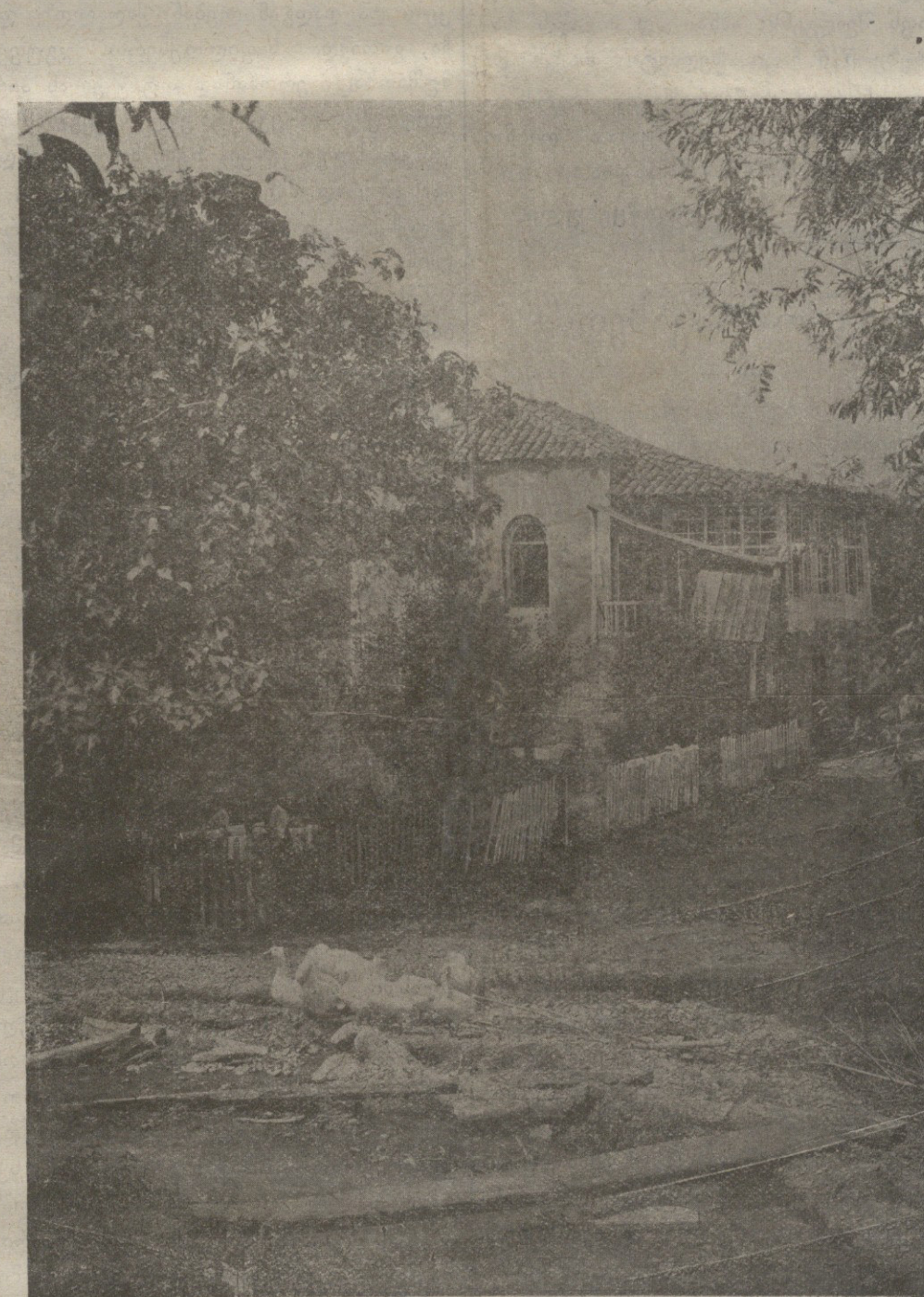
სამოსამართლო პალატის უფროსი თავმჯდომარე ბ. ლაგოდა დანიშნა სენატორად გეროლიდის დეპარტამენტი. მის მაგიერ გადმოვაყვით ტაშკენტის სამოსამართლო პალატის თავმჯდომარე ბ. ჩეზნოვი.

ჩემო ციკინათელა... დიდი ხანია რაც გვებდო და ეხლა შეგამჩნიე შორს, ბნელ წყვილადი და მოვისწრაფი შენს სისხლველადა. უნდა რე-დრეში, უგზო-უკულოდ მისიარულემ, პირველად შენი შეუქი ვიხილე. რა დავიანებ დიდი ხნის მოტრფილმა შენი შეუქურობისა:—გამოვეშურე შენსკენ უშიშრად; მეგონა ახლო იყავი... წამოველ პირდაპირ... ბევრი დაბრკოლება გადავმდგა წინ.

სადგურისაკენ

სადგურისაკენ დღევანდელი მიგზროდი ეტლით; თვალთ მოვკარი, ივანე გამოსულყო და ამომავალ მზეს უმზერდა გაღმებულნი... ტანზე ემოსა თეთრი კაბა, თოვლივით თეთრი. თმები ღამაზად ჩამოშლილი მხრებს უფარავდა... უცებ შეშინდა და მიიღო იქითვე თავი: უკანასკნელად არ უნდოდა რომ დაეგნახე... ამაყი იყო, მის მოციწარ ვარდისფერ ბაგეს ზევიდან მკაცრად დააქერდა შეკრული წარბი... განა, კაბეკი, სიამაყეს მე არა ვგრძნობდი? განა მე კი არ მივიღებდი იქითვე თავსა? მაგრამ თვალეში, დაწყვეტილი ჩემი თვალეში, ვეღარ მოგწყვიტე შებრუნებულ სანატრელ სახეს... ხანმოკლე იყო წამი შეგნის და ნეტარების. ამოფეხარ... გადამეკრა თვალზე ბინდი... და ვიგრძენ მკერდ-ქვეშ მე ტკივილი უღმერთო, მწარე, თითქმის ხანჯალი გაღმელი გამწველი გულსა... ბალიშს მივეყრდნე, მივაწეკი... ჩავკიდე თავი... აჰ, რა რიგ მსურდა მე იმ დროს, რომ გაქანებული შესჯახებოდა, შეშეთქოდა რაიმეს ეტლი და დაღწევილი ნაფრთხელად ზას მოჰფეროდა! რომ სასიკვდილოდ დაქრის მისთვის კვლავ შემეხედნა და მერე იქვე დამეღია ტანჯული სული... მაგრამ გზა იყო ცარიელი, გზა იყო ფართი, და, როგორც ელვა, ზედ უფრებლად მიჰქროდა ეტლი... შოლტის ტყლაშუნი, შოლტის ქნევა... ოჰ, შე წყევლო! რა მოგივიდა, რადასა სცემ გაფრენილ ცხენებს!..

კ. ჭიჭინაძე.

სოფ. ევანგელი.—სახლი (კომპი), რომელშიც დიდადა ილია.

ილიას სახლი თბილისში (ბანკიდან გამოასახილ). ილიას კაბინეტი.

გზები-კარგად არ ვიცოდი და მხოლოდ ზღაპრული გარდმოცემებით ვხელობდნენ ნელობდი. დიდს გაქრებებით მოვიკვლევი ეკლით ხლართულ გზას. როგორც იქნა მოვდწიე ახლოს და თითქმის სირბილით გამოვექანე: მსურდა მოგხვედოდი და გადავმოცნე, მაგრამ ვეგლახ მეს... გზაზე დაქანულს კვლავ დაბრკოწამოველ პირდაპირ... ბევრი დაბრკოლება გადავმდგა წინ.

ალსაყე ღიმილი მამხვენებდა და ილუ-ბალი ხმა ჩამოტრიალებდა ყურში: —მოსტებენ ფონი... მეც შეუდექი ძეზასა, მაგრამ ამაოდ... ვერსად ვერ ვბოვე... გადგწყვიტე ცურვით გამოსვლა და არ შევეშინდი მძვინვარე ზვირთებს, რომელიც ყოველ წუთს შთანთქმავს მიქალდა. მოვსტურავ და მოვბაბთ თამაშად. არ ვიცოკი როდის მოვალწე და დაგისნდი ტყუილობიდან. ჩემო საუნჯე! მე უშუაოდ სიცოცხლე არად მიღირს. შენს ძეზაში ჩემთვის სიკვდილი სიამოვნებაა. გერ-გერობით კი გველ-მაყუთ ტყე ხარ, მაგრამ მინც ანათებ... ს. ეტაწინდელი.

ალერის ბაღი

(აბაშელა სიმეგრა X საუკუნეში)

ეს ლექსები, დაწერილი მეათე საუკუნეში არაბებისაგან ესპანიაში, ნაპოვნია ტომბუქტუში ძველ სანკარის უნივერსიტეტის არქივში. სუთი საუკუნის წინდ, ვიდრე ტომბუქტუს დაარბევდნ ტურაერგები, ეს მხარე ცენტრი იყო მთელი ისლამის გონებრივ განვითარების და მრეწველობის. როდესაც არაბები განდევნეს ესპანიიდან, ბევრი სწავლული არაბი გადასახლდა ტომბუქტუში. მაგრამ ეხლა ამ ქალაქის მხოლოდ ნანგრევები დარჩა და დიდებული სანკარის უნივერსიტეტი მერითად გადაუტოვებიათ, რომელშიაც მსახურობს მარბუტი. ის გულმოდგინედ ინახავს წიგნებს, რომლის უმეტესი ნაწილი ინტერესს მოკლებულია. ერთმა ფრანგმა მკვლევარმა ტომბუქტუში. მაგრამ ეხლა ეჩვენებინა მისთვის არქივი, სადაც იპოვა მან პერგამენტი, რომელზედაც წმინდა არაბულ ენაზე დაწერილია ეს ლექსები „კაცლას“, რომლის ადმონიწერის ნებართვაც მოიპოვა.

II მომინება. როდესაც გელაპარაკებოდი, მაგნოლის ყვავილის ჩრდილი დავცა შენს კალთაზე. ის ისეთი მძიმე იყო, რომ შესწყვიტე ჩემი ყურისგება და დიწყვრწევა იმ ჩრდილისა, როგორც შეძლო რწევა შეიღის ჩვენი სიყვარულისა, თუ ოდესმე აღსრულდებოდა ჩვენი სიყვარული.

III მომინება. წარბები მალა აგწეა და ბაგე გაშლილი გადასცქეროდი მდინარეს, რომელსაც მიჰქონდა შენი ტანთსაცმელი. ამ დროს ნაპირზე მივდიოდი და გადმოგახებ:

—გამარჯვება, ბაკილის ქალო! ცა გწყალობდეს ბედნიერებით. —რა ბედნიერება! ხედავ! წყალს მიჰქვს ჩემი ტანთსაცმელი. მაგრამ გეოსანს ყველთვის ძალუბს მოსწრებული პასული და მე გითხარ: —იყავ ბედნიერ, ბაკილის ქალო! შენი სიყვარულიც იმ ტანთსაცმელს წააგავს, რომელიც მიჰქვს ნიადავს. დღითი-ღელი თანდათან შორს მიდის და ვერაფრის ხელი ვერ დაიქვს მას. ნუ უცქერს ნუ! ნიადავს. მოდი ჩემთან ჩრდილში და მე დავფარავ კონკის ტანთსაცმელში.

IV ბრძოლა. სიყვარულის სიტყვები ტუზზე გაიყენენ და ჩამოვარდა მკვდარი სიწყე. ასე სდუმს ორი მოპირდაპირე ბანაკი საბრძოლველად გამზადებული. დაიწყო ბრძოლა, ბრძოლა სიყვარულისა. მე თავდაუწყებით მივეცი მას. ჩვენი კონკის ხმა გაისმოდა ვით ხმალია წყარო, ჩვენი სურთქვა ჰგავდა დაქრითა ოგზრას, და ძარღვებში სისხლის ტკეცალი ეტლის ხრიალს... ვით დახეული დროშა გადაგისროლე შორს! შორს!

V ხანგალები. ისინი ბრწყინავენ ბრძოლის შვის სხივებში, ისინი სისხლში მოსვრილ მკვლელის ხელშია და სიყვარულის სახის გამო მეტყველებსაში.

VI სიბრძნე. იის ფერ აბრეშუმით დაწვა სილაზე მისი ჩრდილი—შეჩერდი! ვეფერებოდი მას. მომეცი ნება, რა გენადვლება ვკოცნო მე იმ აბრეშუმს! —ეს განა მხოლოდ ჩრდილი არ არის დედაკაცი! —ღიად! ეს ჩრდილია იმ დედა-კაცის, რომელიც მიყვარს, მაგრამ არ ძალბის ვაკოცო მის ტუჩებს. ნება მომეცი სილაზე ვაკოცო მისი ჩრდილი. ხედავ! ის ენა-ბით როგორ თრთის? —ჩემი ტუჩები ამ სილაზე მხურავლე და რად უნდა ჰკოცნო სილა? მაკოცე ტუჩებში სიყვარული. უკაცნელად გეშორად, რადგან მისი ტუჩები ღირს იწვევდნ ჩემში კონკის სურვილს.

VII სიბრძნე. დამეც ფრთები გადაფარა ქვეყნის სივრცეს. წაწამა ფრთები შეიკუმშა შენს თვალში. შენ გმინავს... გმინავს! ცვარს კი არ დაუნახავს შენი ატლასის მკერ-

დი, არამედ ჩემს ცრემლებს, ცრემლებს, რომელნიც სტირიან დაკარგულ ბედნიერებას.

რა ალერსით სძინავს მას ამ ჟამს? VIII სასოწარკვეთილება. ჩემი გული გსურს? აღარა მაქვს ის? შენ თვითონ იცი ვინ წარტაკა. ჩემი სული გსურს? აღარა მაქვს, სიკვდილის შავი ანგელოზი მეტყვის, სად არის ის. აჰ შენ ოთხი ხანჯალი შენს კარზე მით მიმჩნებ, მხოლოდ მომეცი უფლება გსთქვა: „მიყვარხარ?“ —რადგან სიკვდილი გსურს, რად მინდა შენი სიყვარული? —შენ შეჰქმნი მისგან უმწიკველი კოცნას და მიუძღენი ჩემს გაცივებულ გვამს.

IX ეელსაბამი. შენ გაუგზავნე ყელსაბამი ზეინამ? რასაკერვლია, მოეწონება, მაგრამ კისრის გაუტეხის მარგალიტის მძივები. მეცა მყავს ქალწული, რომელიც დარჩა იქ ზღის სამეფოში. განზორების დროს დავკიდე მას ყელსაბამი ჩემი კოცნისა და ყოველი მარგალიტი მისი იყო ჩემი ცრემლისა.

X ღამეში კოცნა. ორივე ხელით მოვწიე მე შენი თავი და გაუმძღარად გსვადი მოსგან ტკილსასმელს სიყვარულისა. საკვირველია სად მყო პატარა სურამი ამდენი ტკილი სასმელი?

IX სიმღერა. მე ოდესღაც მინახავს ზღვა, ის აღიოდა ჰორიზონტამდის მოთესილი თეთრი აფრებით, თეთრი, ვით შროშანი შენს ბაღში. შროშანი ჩამოსწყვიტა ქაიშხალმა და მისი ფოთლები სცურავდნ ზღვაზე. მე ოდესღაც მინახავს ზღვა. იმ დროს ის იყო აზვითებული, ვით შენი სიყვარული და მასში იღუპებოდნენ ბედნიერების მამიებელნი. შენს სიყვარულის ზღვაზე დავსტურამდი მე ოდესღაც, და თუ შემეძლო დაებრუნებულყავ ნავთსადგურში, იმიტომ, რომ შენ არ გიყვარდი.

XII მირაფი. დამეძინა და ვიხილე სიზარია ვითომ წყურვილით შეწუხებული ქარავანი მიდიოდა ღუბანში და მე ვიყავ წინამძღოლი მისი. ჩვენს თვალწინ გადიშალია მომხილავი მირაფი და ის მირაფი იყავი შენ, თვალების ტბით და სხეულის ვენახობით. შენ მომხეცე მე!! ჩემი თანამგზავნი კი სასოწარკვეთილებით ვანერთენ მიწას, რომ მოკვდარიყვენ. მე აღმომახდა შენი სახელი, რომ კვლავ მეხილა იგი სიზარია.

ვაგლახ ცხოვრებაში ორჯერ ვერ იხილავ ერთსა და იმავე მირაფს.

XIII ძალი. მასოსე მე დილა დამასკში, მასოსეს საზემ ბალისა, რომელშიაც შენ გეძინა. შენ ყელისაგან წვებოდა მტრედის ფერი ჩრდილი, შენი მკერდი ირხოდა, როგორც შუაგული მდინარისა. შენი გაშლილი ხელები ეგზავსოდნ ვერცხლის ფერ ორ ნაკადულს ბალახებში მოჭრიალეს. და პეველები სხდებოდნენ შენს ფრჩხილებზე, რადგან ყვავილი ეგონათ. ნეტავ თუ ხედავდა ამ დროს მამჩნები სამოთხის შვიდ ბაღში გურასი, შენზე მშვენიერეს? მე დავწევი შენს გვერდით, ვით მთხივარი მჭივთის ახლოს.

XV განცხრომა და სურვილი. განცხრომა და სურვილი—ძმები არიან. სურვილს ავკოს მკრთალი ყვავილი, და განცხრომას საუცხოოდ მოუღვარენი. სურვილს შორსმჭვრეტელი, მძლავრად მოკუმშული ბაგენი და შრომის მძიმეული ხელები აქვს. განცხრომას—სუსტი მხედველობა, გაშლილი ბაგენი და ხელები, რომელნიც მძლავრად ჩასჭიდებინა საგანს.

მასოსეს ყაწველი, ახოვანი, ვით ხმალი, მშვენიერი ვით გამარჯვება; მასოსეს მის მძლავრ აგებულების სხეული ფართო მკერდი, მწველი თვლები. ის დახეცებოდა უმთავრო ღამეში ღუმლით შეპყრობილი, ვით სურვილი, ვით მძლავრება. მასოსეს მშვენიერი ქალწული, რომელიც მკერდ—გოდვლით ეგებებოდა დილის ნიავს კორაოვის მწვერვალზე. მასოსეს მისი მკერდზე გადახრილი თავი, მისი ბროლივით გაშვრავლე კბილები, ის იყო უტყუი ვით სურვილი, მაგრამ ყვავილის მგზავსად გაფურქვნილი, ვით სიყვარული.

მის. ბოჭორიშვილი.

საჭირო გამოცემა

ჩვენს დროში ყოველთვის მივიწყებულა ჩემი, თავ-დადებული საზოგადო მოღვაწე და მისი საქმიანობა. ამის მაგალითი მრავალია. ახალგაზრდა, დაუღუპელი და გაბედულ მომუშავეა შორის ერთი პირველიაგანი იყო განსვენებული გიგა ჯუღელი. მისი ხან-მოკლე, მაგრამ ერთგული

